

Klassieke Olympiaden 2016-2017

Opgaven Latijn

Ronde 1

Vooraf aan de leerlingen:

- De Latijnse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 3 vindt.
- Er zijn in totaal dertig vragen. Elke vraag is 1 punt waard.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten.
- Het gebruik van een Latijn-Nederlands woordenboek is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

In zijn boek Fabulae beschrijft Hyginus, 2^e eeuw v. Chr., onder andere de avonturen van Griekse helden. In de onderstaande passage lees je over Theseus en Ariadne.

ARIADNE

Minos, de zoon van Jupiter en Europa, voerde oorlog met de Atheners; zijn zoon Androgeus werd in de strijd gedood. Qui posteaquam Athenienses vicit, vectigales Minois esse coeperunt; instituit autem, ut anno unoquoque septenos liberos suos Minotauro ad epulandum mitterent. Theseus

5 *posteaquam a Troezene venerat et audiit, quanta calamitate civitas afficeretur, voluntarie se ad Minotaurum pollicitus est ire. Quem pater cum mitteret, praedixit ei, ut, si victor reverteretur, vela candida in nave haberet; qui autem ad Minotaurum mittebantur, velis atris navigabant. Nadat Theseus op Kreta*

10 *aangekomen was, werd Ariadne, de dochter van Minos, zo verliefd op hem dat zij haar broer verraadde en haar gast redde. Ea enim Theseo monstravit labyrinthi exitum, quo Theseus cum introisset et Minotaurum interfecisset, Ariadnes monitu licium revolvendo foras est egressus eamque, quod fidem ei dederat, in coniugio secum habiturus avexit. Theseus in insula Dia tempestate retentus cogitans, si Ariadnen in patriam portasset, sibi opprobrium futurum,*

15 *itaque in insula Dia dormientem reliquit; quam Liber amans inde sibi in coniugium abduxit. Theseus autem cum navigaret, oblitus est vela atra mutare, itaque Aegeus pater eius credens Theseum a Minotauro esse consumptum in mare se praecipitavit, ex quo Aegeum pelagus est dictum.*

Theseus trouwde vervolgens met Ariadnes zus Phaedra.

Hyginus, Fabulae 41-43

Aantekeningen

2 qui

verwijst naar Minos

2 en 5	posteaquam	lees postquam
3	vectigalis, -e	belastingplichtig
3	Minois	<i>gen. ev. van Minos</i>
3	unusquisque	ieder, elk
4	septeni (<i>mv.</i>)	telkens zeven
4	epulor, epulari	opeten
5	Troezen, Troezenis	Troezen (<i>stad in Griekenland</i>)
5	audiit	lees audivit
5	afficio, afficere	treffen
7	praedico, praedicere	opdragen
7	victor	<i>predicatief gebruikt</i>
7	revertor, reverti	terugkeren
7	velum	zeil
7	candidus	wit
8	ater	zwart
11	introisset	<i>3 ev. con. plusq. perf. introeo, introire</i> binnengaan
12	Ariadnes	<i>gen. ev.</i>
12	monitus, monitus	aansporing
12	licium	draad
12	revolvo, revolvere	weer oprollen
12	foras (<i>bijw.</i>)	naar buiten
13	aveho, avehere	wegvoeren, wegbrengen
13	Dia	<i>oude naam voor het eiland Naxos</i>
13	tempestatas, -tatis	storm, noodweer
14	retentus	vastgehouden
14	Ariadnen	<i>acc. ev.</i>
14	portasset	lees portavisset
14	opprobrium	schande
14	futurum	<i>vul aan esse</i>
18	praecipito, -pitare	voorover storten
18	pelagus o	zee

Vraag 1

r. 1: Europa komt oorspronkelijk uit:

- a. Cyprus
- b. Egypte
- c. Phoenicië
- d. Troje

Vraag 2

r. 1: In welke gedaante verleidde Jupiter Europa?

- a. adelaar
- b. gouden regen
- c. stier
- d. zwaan

Vraag 3

r. 1/2: 'zijn zoon Androgeus werd in de strijd gedood' is een vertaling van:

- a. filius eius Androgeus in pugna occisus erat
- b. filius eius Androgeus in pugna occisus est
- c. filius suus Androgeus in pugna occisus erat
- d. filius suus Androgeus in pugna occisus est

Vraag 4

Qui (r. 2) is een voorbeeld van relatieve aansluiting.

Noteer uit de passage een ander voorbeeld van een relatieve aansluiting.

Vraag 5

Zet **Qui Athenienses vicit** (r. 2) om in een correcte ablativus absolutus.

Vraag 6

r. 3/4: Hoe verhoudt de zin **instituit** t/m **mitterent** zich tot de voorafgaande zin?

- a. opsomming
- b. tegenstelling
- c. toegeving
- d. uitwerking

Vraag 7

r. 4: **liberos** betekent hier:

- a. Bacchen
- b. boeken
- c. kinderen
- d. vrijen

Vraag 8

r. 4: **epulandum** is een:

- a. gerundium
- b. gerundivum
- c. participium
- d. supinum

Vraag 9

Noteer van **afficeretur** (r. 5) de modus en verklaar het gebruik ervan.

Vraag 10

Met **calamitate** (r. 5) wordt concreet bedoeld:

- a. zijn zoon Androgeus werd in de strijd gedood (r. 1-2)
- b. Athenienses vicit (r. 2)
- c. vectigales Minois esse coeperunt (r. 2-3)
- d. septenos liberos Minotauro ad epulandum mitterent (r. 3-4)

Vraag 11

Welke **civitas** wordt bedoeld in r. 5?

Vraag 12

r. 6: **mitteret**. Waarnaartoe?

- a. Athene
- b. Dia
- c. Kreta
- d. Troezen

Vraag 13

r. 6: **Quem pater cum mitteret**.

Zet om van het enkelvoud naar het meervoud.

Vraag 14

Wie wordt bedoeld met 'broer' (r. 10)?

Vraag 15

Wie wordt bedoeld met 'gast' (r. 10)?

Vraag 16

- r. 11: Het labyrint is gebouwd door:
- Daedalus
 - Icarus
 - Phidias
 - Praxiteles

Vraag 17

- r. 13: **habitus** is een:
- participium imperfecti passief
 - participium futuri actief
 - participium praesentis actief
 - participium perfecti passief

Vraag 18

- De participia **cogitans** (r. 14), **dormientem** (r. 15) en **amans** (r. 15) slaan achtereenvolgens op:
- Ariadne, Dionysus, Theseus
 - Dionysus, Theseus, Ariadne
 - Theseus, Ariadne, Dionysus
 - Theseus, Dionysus, Ariadne

Vraag 19

- r. 14: Met **patriam** wordt bedoeld:
- Athene
 - Dia
 - Kreta
 - Troezen

Vraag 20

- r. 15: **dormientem reliquit**. Welk citaat geeft de reden aan?
- Minotaurum interfecisset (r. 11)
 - licium revolvendo (r. 12)
 - tempestate retentus (r. 13-14)
 - opprobrium futurum (r. 14)

Vraag 21

- r. 18: **quo** verwijst naar:
- pater (r. 17)
 - Theseum (r. 17)
 - Minotauro (r. 17)
 - geen van de mogelijkheden a, b of c

Vraag 22

Welk van de volgende tekstelementen is *geen* Accusativus cum Infinitivo?

- a. se ad Minotaurum ire (r. 6)
- b. sibi opprobrium futurum (r. 14)
- c. atria vela mutare (r. 16)
- d. Theseum esse consumptum (r. 17-18)

Vraag 23

Waarom neemt Theseus Ariadne mee van Kreta?

Vraag 24

r. 18: Welke gebeurtenis leidt tot **in mare se praecipitavit**?

- a. tempestate retentus (r. 13-14)
- b. reliquit (r. 15)
- c. oblitus est (r. 16)
- d. Theseum esse consumptum (r. 17-18)

Vraag 25

r. 3: **instituit** leeft voort in:

- a. instigatie
- b. instinct
- c. instinken
- d. institutie

Vraag 26

r. 5: **venerat** leeft voort in:

- a. interventie
- b. veneratie
- c. venter
- d. ventilatie

Zie pagina 8 voor vraag 27 en 28

Hierboven zie je een schilderij van Angelica Kaufmann (geschilderd voor 1782).

Vraag 27

Wie is het snikkende jongetje op het schilderij van Kaufmann?

Vraag 28

In welk opzicht wijkt het schilderij van Kaufmann af van het verhaal bij Hyginus?

Zie pagina 9 voor de laatste twee vragen

Vraag 29

Op de hierboven afgebeelde schaal zie je in het midden het avontuur uit ons verhaal. Noem aan de hand van deze schaal een ander avontuur dat Theseus beleefd heeft.

Vraag 30

Het Nederlandse tijdschrift voor handwerken heeft de naam 'Ariadne'. Geef een verklaring voor deze gekozen naam.

Einde